

dr Jan Czerniawski
Instytut Filozofii
Uniwersytet Jagielloński
Kraków

JAK POPSUTO ONTOLOGIĘ FIZYKI?

Od początków fizyki jako nauki do przełomu XIX i XX w. w jej ontologicznych ramach dokonał się istotny postęp. W okresie późniejszym nastąpił regres, w którym kluczową rolę odegrała proklamowana przez A. Einsteina eliminacja eteru, absolutnego czasu i absolutnej geometrii przestrzeni. Wielkości fizyczne, wcześniej postrzegane jako własności, uzyskały status samoistnego bytu. W rezultacie powstały warunki do traktowania pola jako niematerialnego pośrednika w oddziaływaniach, a cząstek materii jako „paczek energii”. Ruch częściowo odzyskał absolutny status, będąc określony względem geometrii czasoprzestrzeni, a nie materialnych układów odniesienia. Absolutny sens utraciła za to skala wymiarów przestrzennych i czasowych. W końcu, rolę fundamentu bytowego przejęły od rzeczy „zdarzenia”, które skądinąd mają nie zdarzać się, lecz aczasowo trwać w czterowymiarowym „świecie-bloku”. Potem było już tylko coraz gorzej... Na szczęście, ostatnio można zauważyć nieśmiałe oznaki trzeźwienia.